

ΔΙΑΤΡΕΧΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΓΝΑΤΙΑ

Μια πρόταση για τον πολιτιστικό
τουρισμό
Στη Μακεδονία και την Θράκη

Γιάννης Λασκαράκης

Το όραμα του καθηγητή Οδοποιίας

Ο καθηγητής της οδοποιίας Σκοπετέας οραματίζονταν από το 1960 ένα δρόμο που θα ένωνε την Ρώμη με την Κωνσταντινούπολη, όπως ακριβώς συνέβαινε με την Αρχαία Εγνατία στα Ρωμαϊκά και Βυζαντινά χρόνια. Έλεγε μάλιστα ότι όταν κατασκευασθεί αυτός ο άξονας η Ελλάδα θα αποκτήσει και την οριζόντιά της διάσταση. «Θα είναι σαν να απλώνει τα χέρια της», διευκρίνιζε.

Σύγχρονη Εγνατία Οδός: Η πραγματοποίηση ενός οράματος

Ένας δρόμος 2.500 ετών

Η Αρχαία Εγνατία κατασκευάστηκε τον 2^ο αιώνα π.Χ. από τους Ρωμαίους και είναι συνέχεια της προϋπάρχουσας «Κάτω Οδού» , που ακολούθησαν τα στρατεύματα του Δαρείου και του Ξέρξη στις αρχές του 5^{ου} αιώνα π.Χ. , αλλά και το στράτευμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου και των αντιπάλων στη μάχη των Φιλίππων

- Την Εγνατία διέσχισε ο Απόστολος Παύλος κηρύσσοντας τον Χριστιανισμό και από αυτήν περνούσαν από τον 11^ο έως τον 13^ο αιώνα οι ορδές των Σταυροφόρων από την Δύση προς την Ανατολή .
- Η Εγνατία λειτουργούσε ως τις αρχές του 20^{ου} αιώνα
- Πρόκειται για ένα διεθνή δρόμο που έχει ζωή 2.500 χρόνων.

Η Εγνατία ξεκινούσε από το Δυρράχιο και την Απολλωνία (Fier)

Τα τείχη του Δυρραχίου

**Το βουλευτήριο της
Απολλωνίας**

Δύσκολη δουλειά για τοπογράφους

- Οι Τοπογράφοι της εποχής αναζητούσαν ορεινά περάσματα ενώ στην Μακεδονία και τη Θράκη η οδός έπρεπε να διασχίζει έλη, ποτάμια και εκτάσεις που πλημμύριζαν.
- Τα σημεία που σώζονται σήμερα είναι εκείνα όπου η σύγχρονη χάραξη παρέκλινε της αρχαίας οδού και όπου δεν υπήρχε εντατική καλλιέργεια της γης, κυρίως στις ορεινές περιοχές.

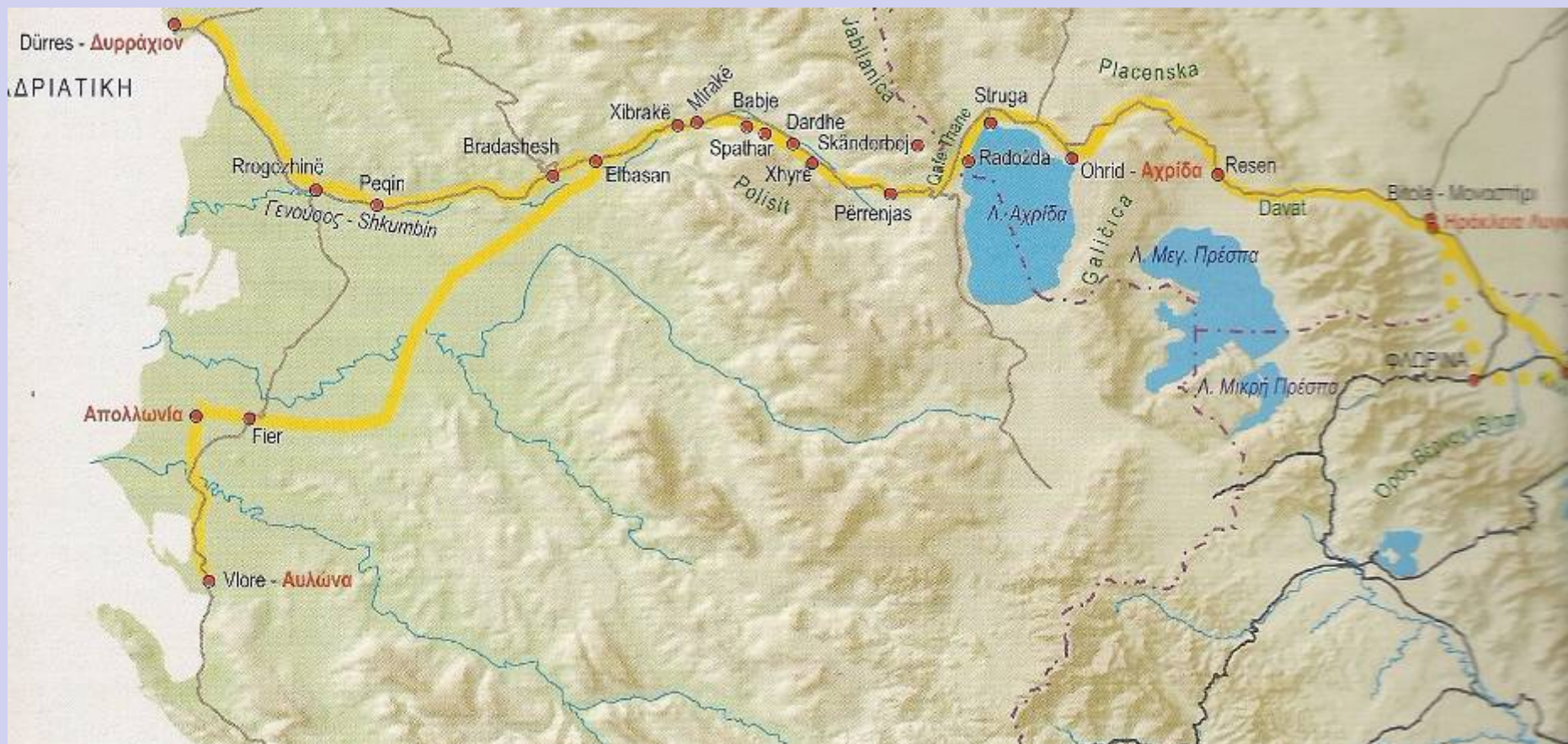
Η αρχή της Αρχαίας Εγνατίας στο Δυρράχιο

Βάθρα γέφυρας στον ποταμό Γενούσο (Sckoumbin)

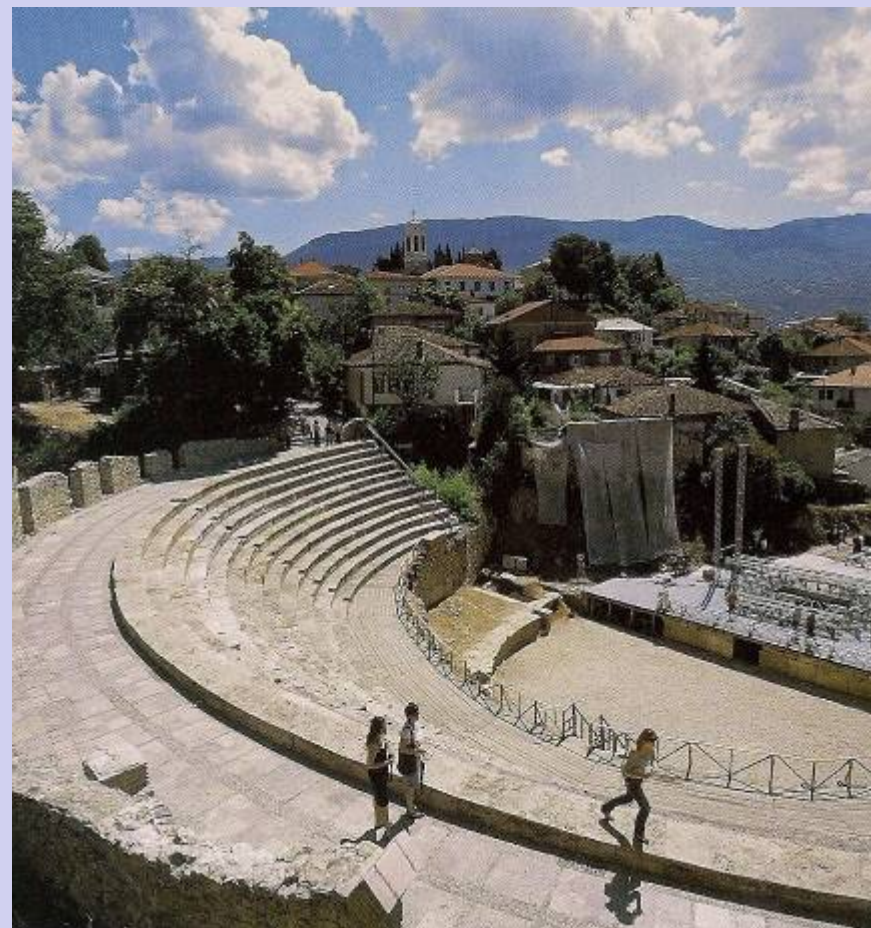
Διασχίζοντας την Αλβανία και την ΠΓΔΜ

Τα τείχη του Ελμπασάν (Αλβανία)

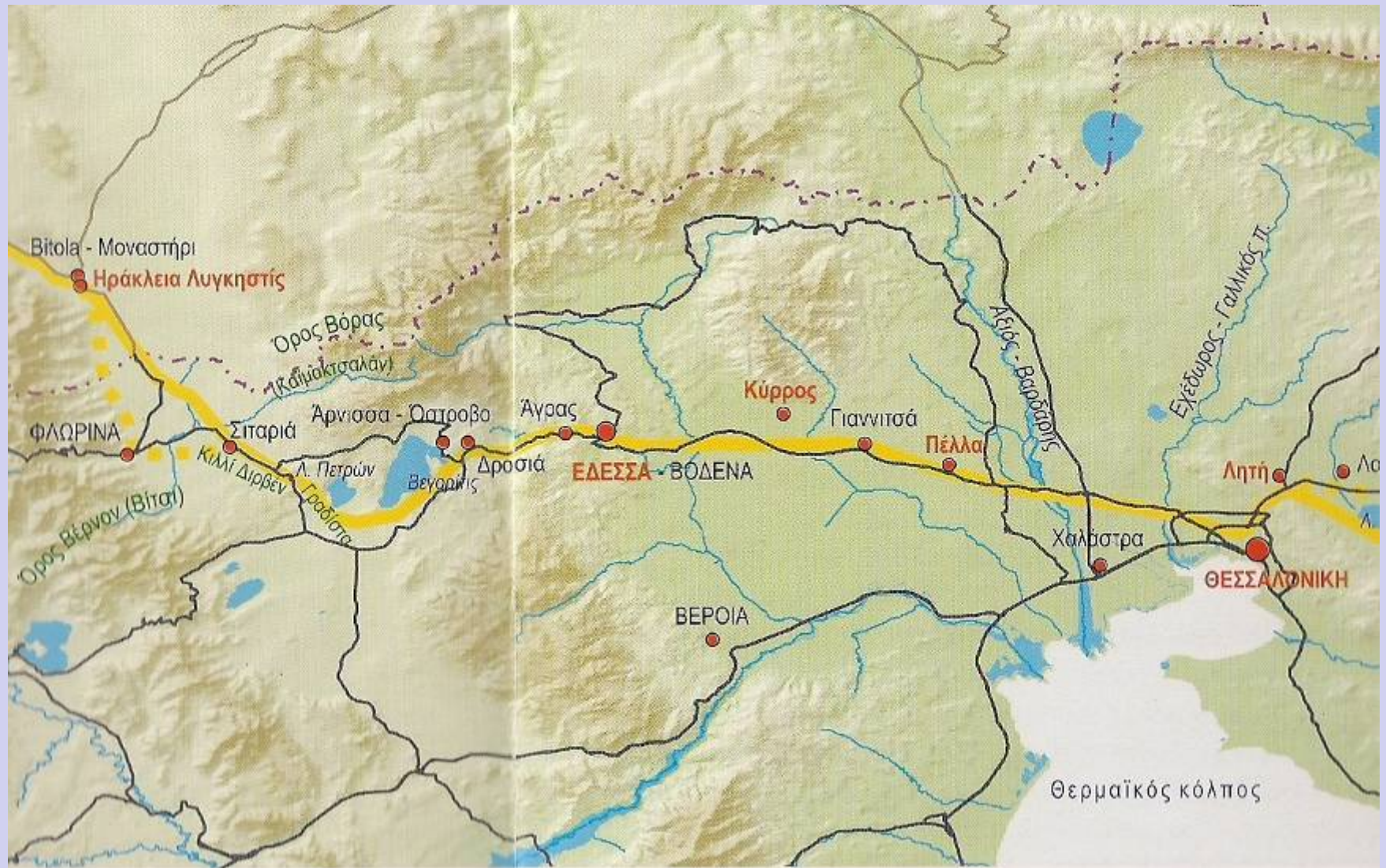
Το αρχαίο Θέατρο της Αχρίδας (ΠΓΔΜ)

Ο αρχαιολογικός χώρος της Ηράκλειας Λυγκιστίδος που ίδρυσε ο Φίλιππος Β', στο Μοναστήρι της ΠΓΔΜ

Από τη Φλώρινα στην Θεσσαλονίκη

Η Εγνατία εισέρχεται στον ελληνικό χώρο από την Σιταριά της Φλώρινας, όπου βρέθηκε μιλιοδείκτης . Από την Σιταριά η Εγνατία ακολουθούσε το πέρασμα μεταξύ των ορέων Βίτσι και Καϊμακτσαλάν .

Στη συνέχεια περνούσε νότια από τις λίμνες Πετρών και Βεγορίτιδας, από τα χωριά Δροσιά και Άγρα και έφθανε στην Έδεσσα.

Έδεσσα: Ρωμαϊκή πλακόστρωτη οδός

Τροχάίο στην Έδεσσα με θύμα χοίρο

(Αρχαιολογικό.
Μουσείο
Έδεσσας)

Επόμενος σταθμός ήταν η Πέλλα , παλιά πρωτεύουσα της Μακεδονίας .

Στη Θεσσαλονίκη έμπαινε από την
Χρυσή Πύλη και συνέχιζε παράλληλα
με την οδό Λαγκαδά προς την
Απολλωνία

*Φωτό: Η Αρχαία Εγνατία κάτω από τη στάση
«Βενιζέλου» του Μετρό*

Η Βυζαντινή Θεσσαλονίκη και τα τείχη

Από τη Θεσσαλονίκη μέχρι την Αμφίπολη

Σταθμός και λουτρά στην Απολλωνία

Η Εγνατία
περνούσε τα στενά
της Ρεντίνας και την
Ασπροβάλτα,
γεφύρωνε τον
Στρυμόνα και
έφθανε στην
σπουδαία
Αμφίπολη

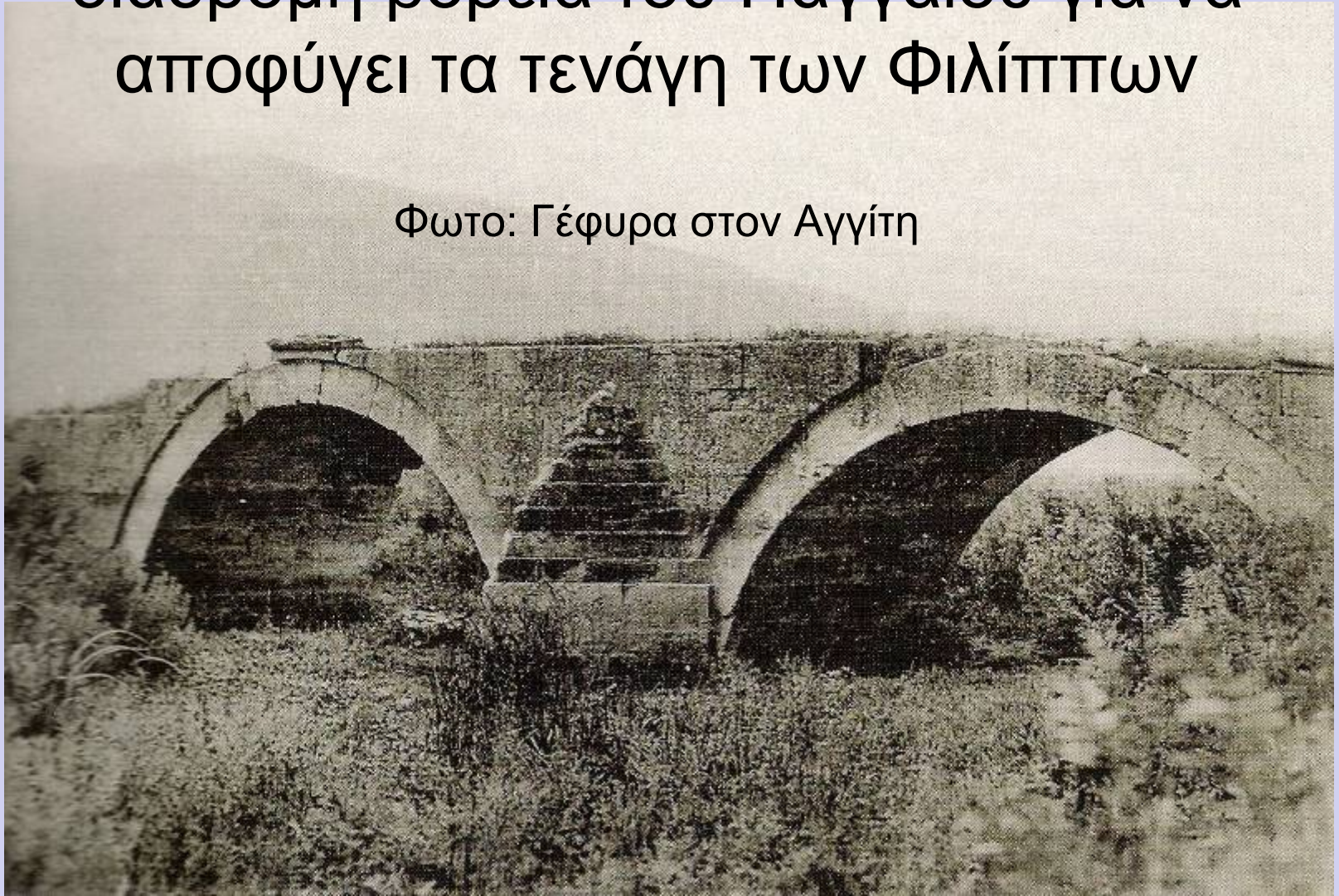

Στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη η Εγνατία ακολουθούσε κατά βάση τη σημερινή χάραξη

Από την Αμφίπολη η Εγνατία ακολουθούσε
διαδρομή βόρεια του Παγγαίου για να
αποφύγει τα τενάγη των Φιλίππων

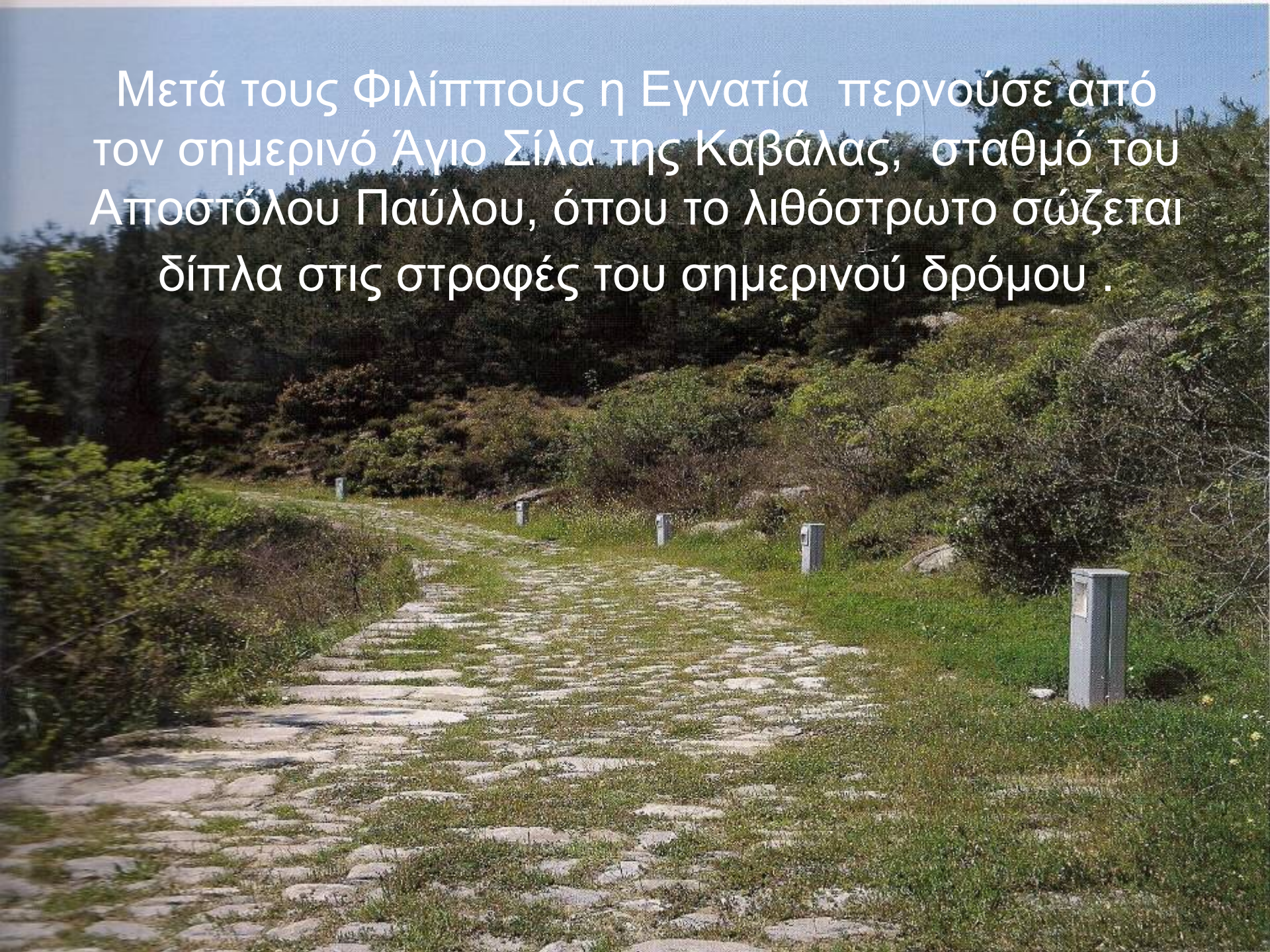
Φωτο: Γέφυρα στον Αγγίτη

Έφτανε στους Φιλίππους, περνώντας μέσα από την αγορά της πόλης με το περίφημο θέατρο, αλλά και «θέατρο» της εμφύλιας μάχης Οκταβιανού και Αντώνιου εναντίον Βρούτου και Κάσσιου,

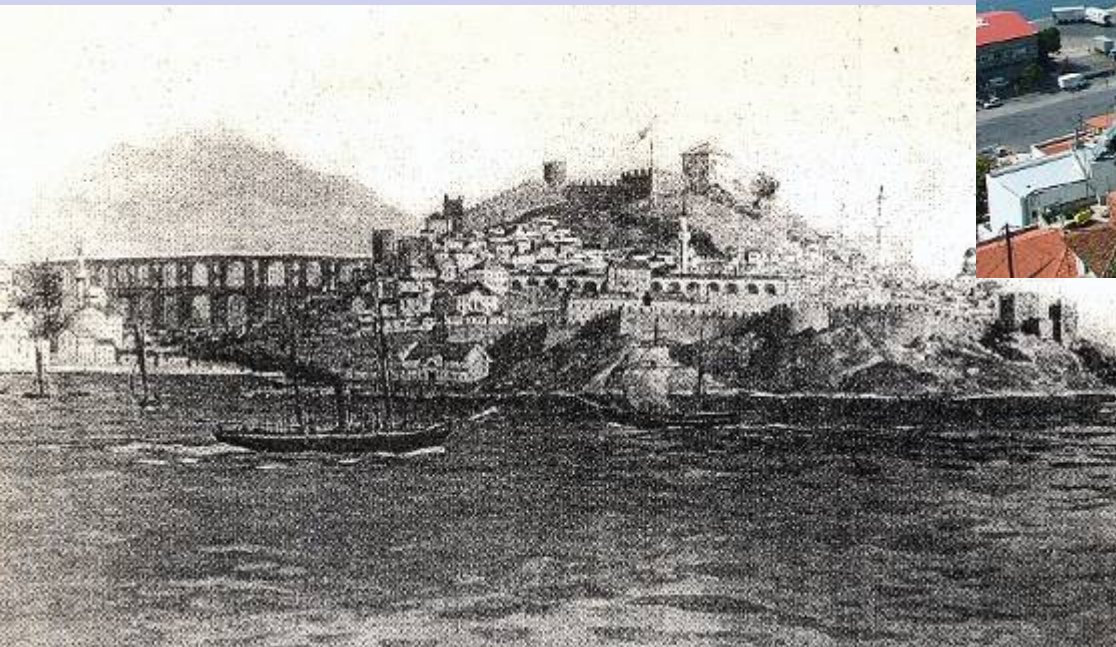

Μετά τους Φιλίππους η Εγνατία περνούσε από τον σημερινό Άγιο Σίλα της Καβάλας, σταθμό του Αποστόλου Παύλου, όπου το λιθόστρωτο σώζεται δίπλα στις στροφές του σημερινού δρόμου .

Από ψηλά ο ταξιδιώτης αντίκριζε την Νεάπολη (Καβάλα)

Φωτό: Στα μέσα του 19^{ου}
αιώνα και σήμερα

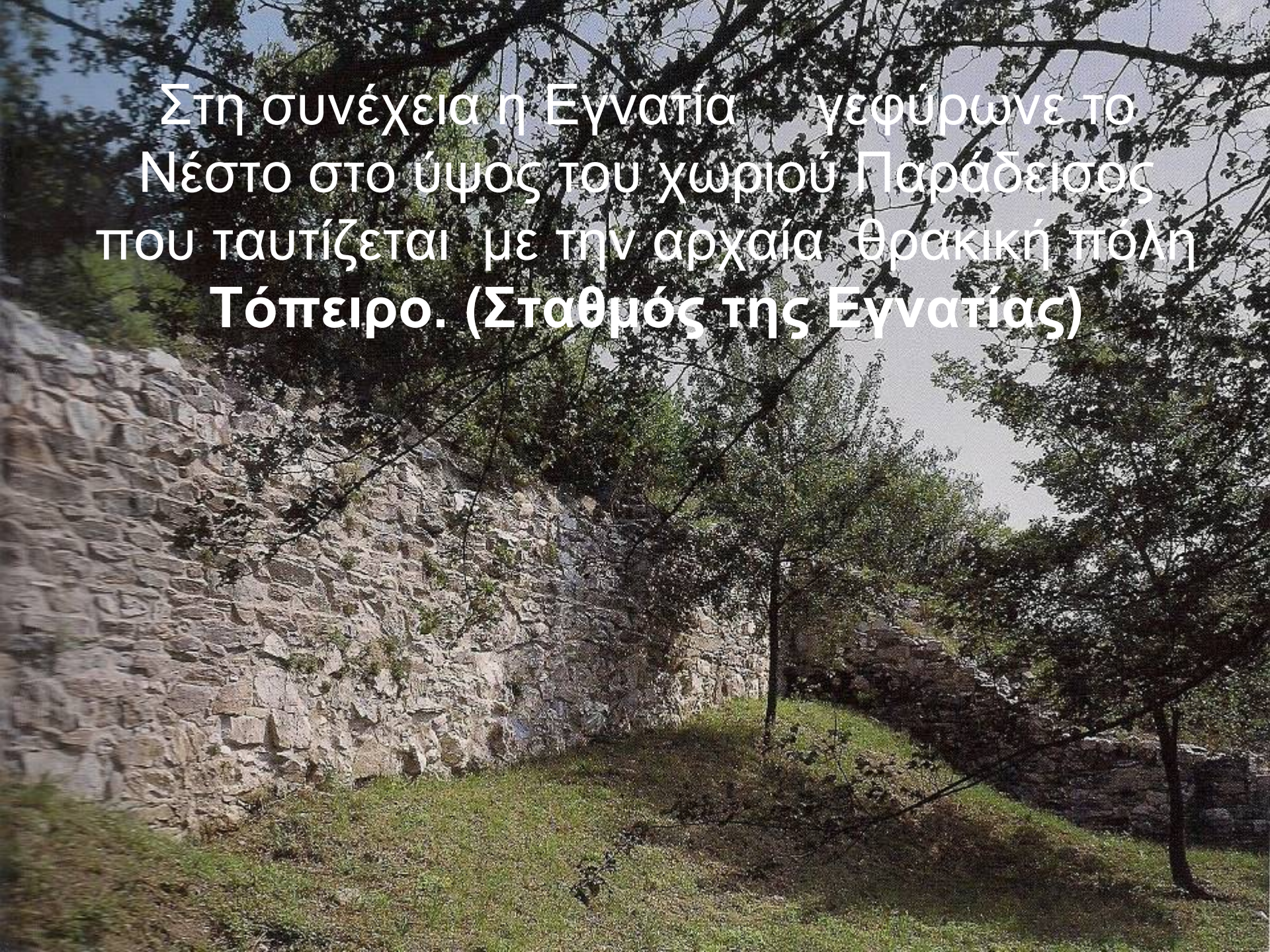

Σταθμός της Εγνατίας στο Ακόντισμα

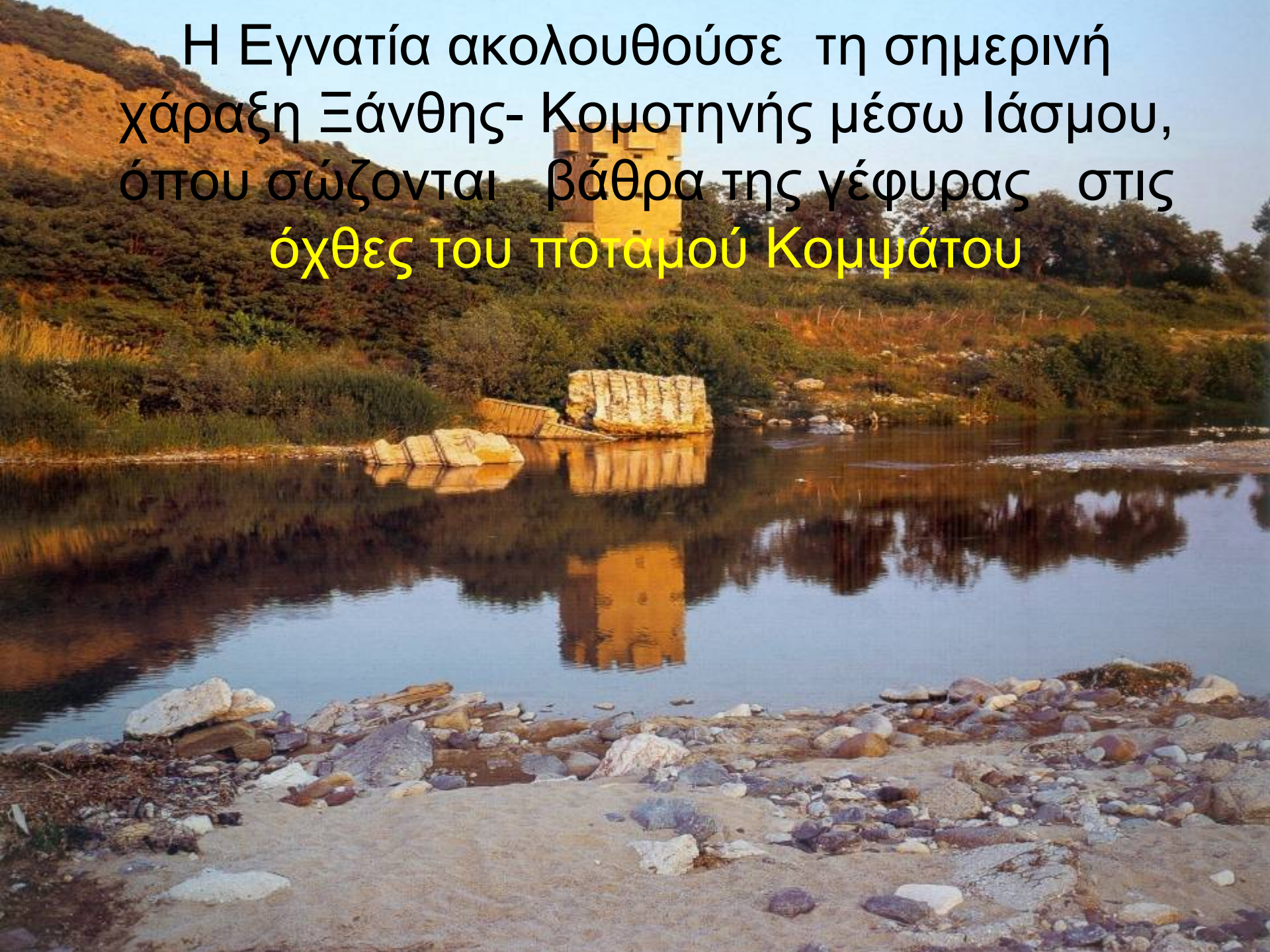
(Ν. Καρβάλη)

Οι ανασκαφές έφεραν
στο φως ευρήματα
συγκροτημάτων που
θεωρούνται σταθμοί
της Εγνατίας, με
λουτρικές
εγκαταστάσεις και
άλλα κτίσματα για την
ανάπαυση των
ταξιδιωτών.

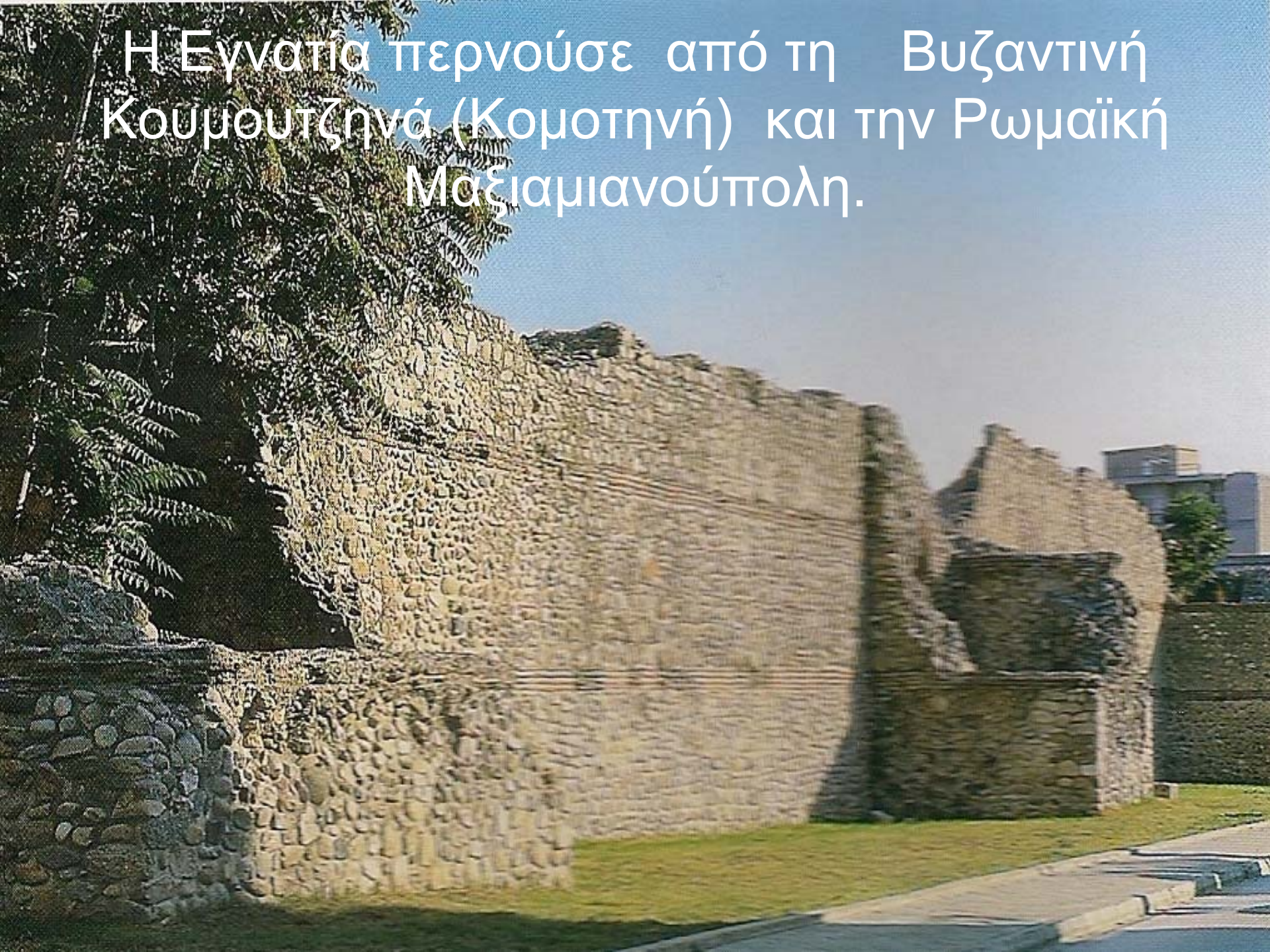
Στη συνέχεια η Εγνατία γεφύρωνε το
Νέστο στο ύψος του χωριού Παράδεισος
που ταυτίζεται με την αρχαία θρακική πόλη
Τόπειρο. (Σταθμός της Εγνατίας)

Η Εγνατία ακολουθούσε τη σημερινή
χάραξη Ξάνθης- Κομοτηνής μέσω Ιάσμου,
όπου σώζονται βάθρα της γέφυρας στις
όχθες του ποταμού Κομψάτου

Η Εγνατία περνούσε από τη Βυζαντινή
Κουμουτζηνά (Κομοτηνή) και την Ρωμαϊκή
Μαξιμιανούπολη.

Στη συνέχεια ακολουθούσε τις πλαγιές των Ζωναίων ορέων , ανατολικά της Μαρώνειας, με σωζόμενα τμήματα κοντά στο χωριό Κόμαρο

Περνούσε βορείως της **Αρχαίας Ζώνης**, την οποία αναφέρει ο Ηρόδοτος περιγράφοντας την εκστρατεία του Ξέρξη (480 π.Χ.)

Η Εγνατία συνέχιζε περνώντας από την Μάκρη,
την αρχαία Σάλη , σταθμό της Εγνατίας και
αποικία της Σαμοθράκης,

Από την Μάκρη συνέχιζε
παράκτια μέχρι την
Αλεξανδρούπολη, που
πιστεύεται ότι βρίσκεται
στη θέση της αρχαίας
Τέμπυρας.

Η Τραϊανούπολη, το πιο σημαντικό διοικητικό
και στρατιωτικό κέντρο της Θράκης μέχρι τον 14^ο
αιώνα και Σταθμός της Εγνατίας

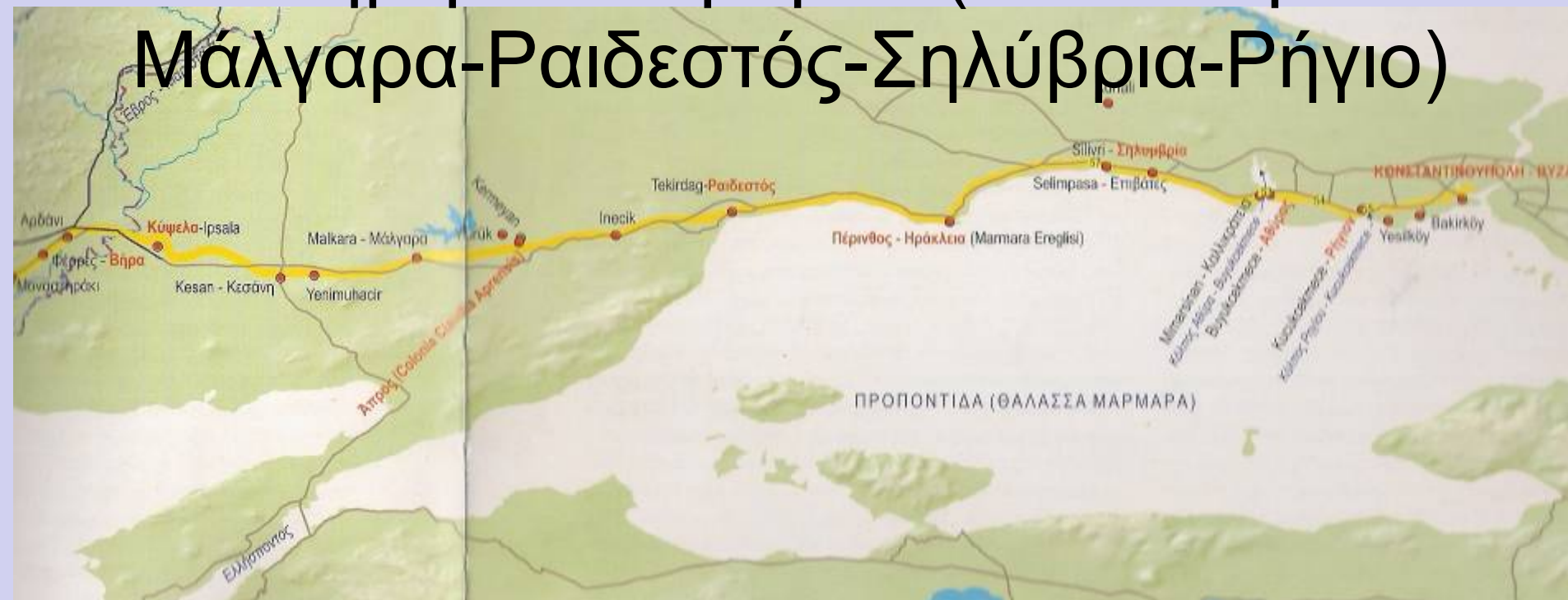

**Η Εγνατία συνέχιζε ανατολικά, περνούσε τον
Έβρο από διάβαση κοντά στον σημερινό
οικισμό Πόρο των Φερών και έφθανε στα
Κύψελα (Ίψαλα)**

(Σωζόμενο τμήμα της οδού στον Δωρίσκο)

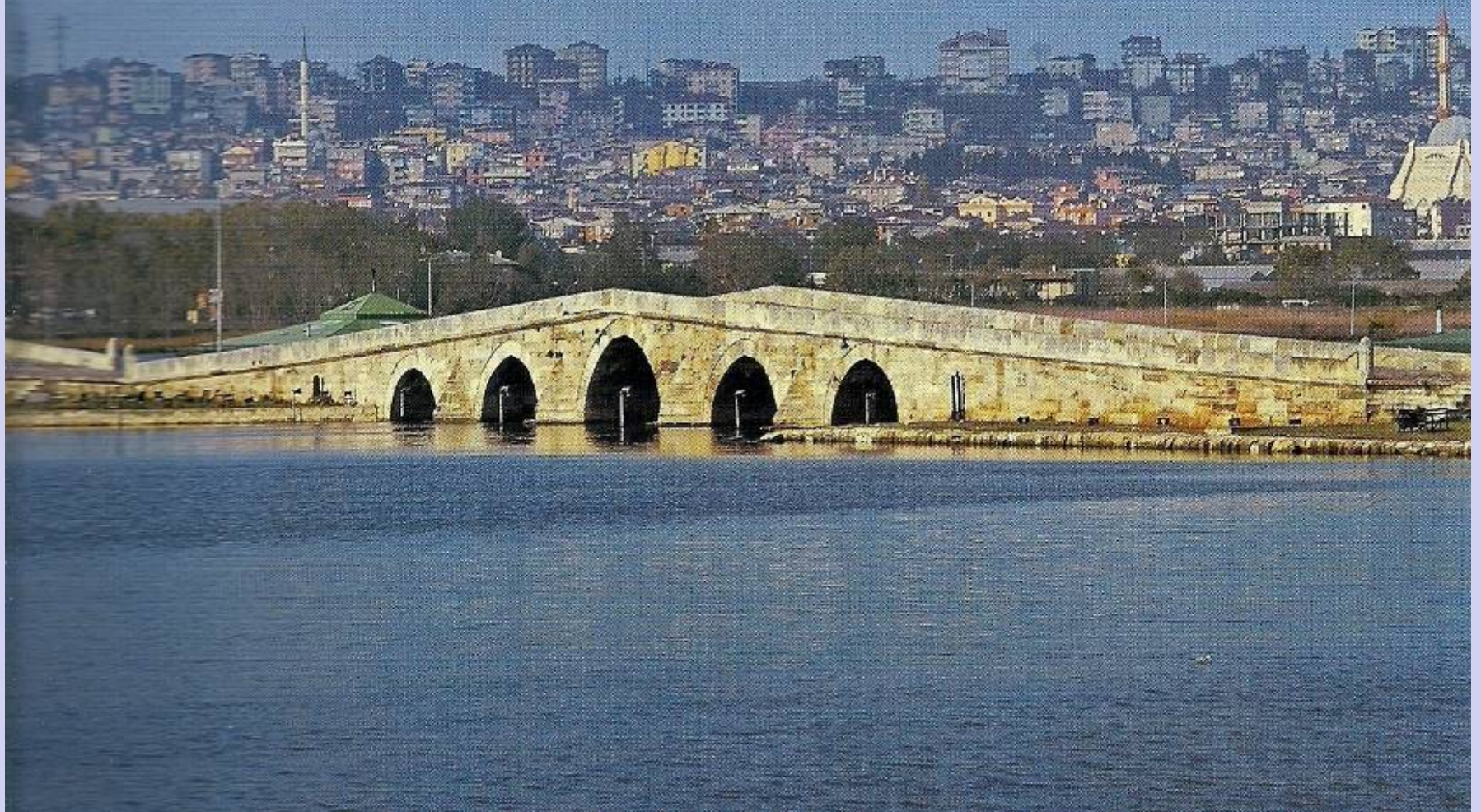
Από τα Ίψσαλα στο Βυζάντιο η Εγνατία ακολοθούσε την χάραξη του σημερινού δρόμου (Κεσσάνη- Μάλγαρα-Ραιδεστός-Σηλύβρια-Ρήγιο)

Γέφυρα στην Σηλυβρία Ανατ. Θράκης

Γέφυρα του Μιμάρ Σινάν στο Buyukcekmece (Ρήγιο)

Το τέλος της
Εγνατίας

Η Χρυσή Πύλη
(που
ενσωματώθηκε
στο τείχος του
Θεοδοσίου)

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Πάχος του οδοστρώματος έως 1,5 μέτρο

Πλάτος από 4 έως 9 μέτρα

Ακτίνες στρωφών στα πεδινά πλέον των 100 μέτρων

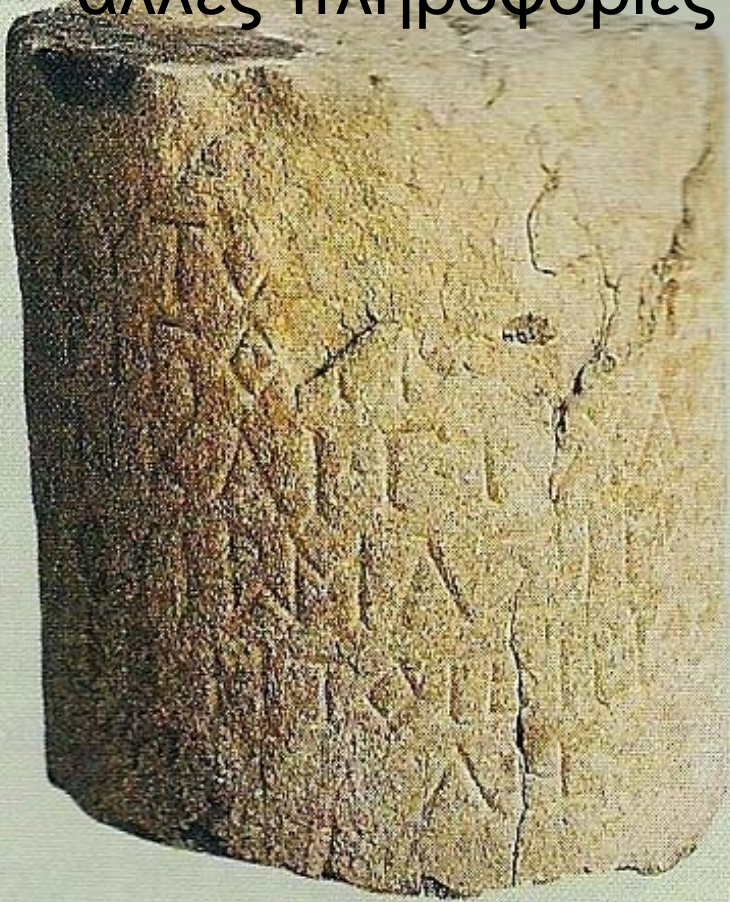
Κατά μήκος κλίσεις 1-2% και έως 18% στα θρεινά

Εγκάρσιες κλίσεις για απορροή των υδάτων 5-10%.

Κάθετες πλάκες στα όρια και στο μέσο του οδοστρώματος

Η χιλιομέτρηση της οδού γίνονταν με τα «μιλιάρια», πέτρινες κυλινδρικές στήλες όπου αναγράφονταν τα ρωμαϊκά μίλια (1,48 χιλιόμ.) και άλλες πληροφορίες για τις πόλεις της διαδρομής.

Οργάνωση της Εγνατίας

- Η κυκλοφορία γινόταν από το αριστερό ρεύμα για να μη τραυματίζουν οι αμαξηλάτες με το μαστίγιο στο αριστερό χέρι, τους αντιθέτως διερχόμενους.
- Οι στάσεις της Εγνατίας ήταν για ανεφοδιασμό, ανά 10-20 χιλιόμετρα ή για διανυκτέρευση, ανά 45-60 χιλιόμετρα, δηλαδή όσο το ταξίδι μιας ημέρας.
- Οι ταξιδιώτες κρατικοί υπάλληλοι και στρατιωτικοί έπρεπε να φέρουν ειδικά έγγραφα (διαβατήρια), ενώ υπήρχαν και οι συνήθεις παραβάτες με τα πλαστά έγγραφα.
- Στους σταθμούς υπήρχε προσωπικό (κτηνίατροι, ιπποκόμοι, πεταλωτές) για την εξυπηρέτηση των (νόμιμων) ταξιδιωτών.

Μια σύγχρονη διαδρομή για την ανάπτυξη του τουρισμού

Τα ίχνη της Εγνατίας θα αποτελέσουν τον «καμβά» μιας σύγχρονης περιηγητικής διαδρομής που θα συνδέει τους αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας, όλων των εποχών , της προϊστορικής , της κλασσικής αρχαιότητας, της Ρωμαϊκής εποχής, της Βυζαντινής και Οθωμανικής κυριαρχίας, της νεότερης ιστορίας.

Η κλασσική Αρχαιότητα

Οι άμαξες του τύμβου της Δοξιπάρης Ορεστιάδας

Η Σαμοθράκη της Νίκης

Το Αρσινόειο και το Ιερό των Μεγάλων Θεών

Η αρχαία Ζώνη της Μεσημβρίας

Τα αρχαία Άβδηρα

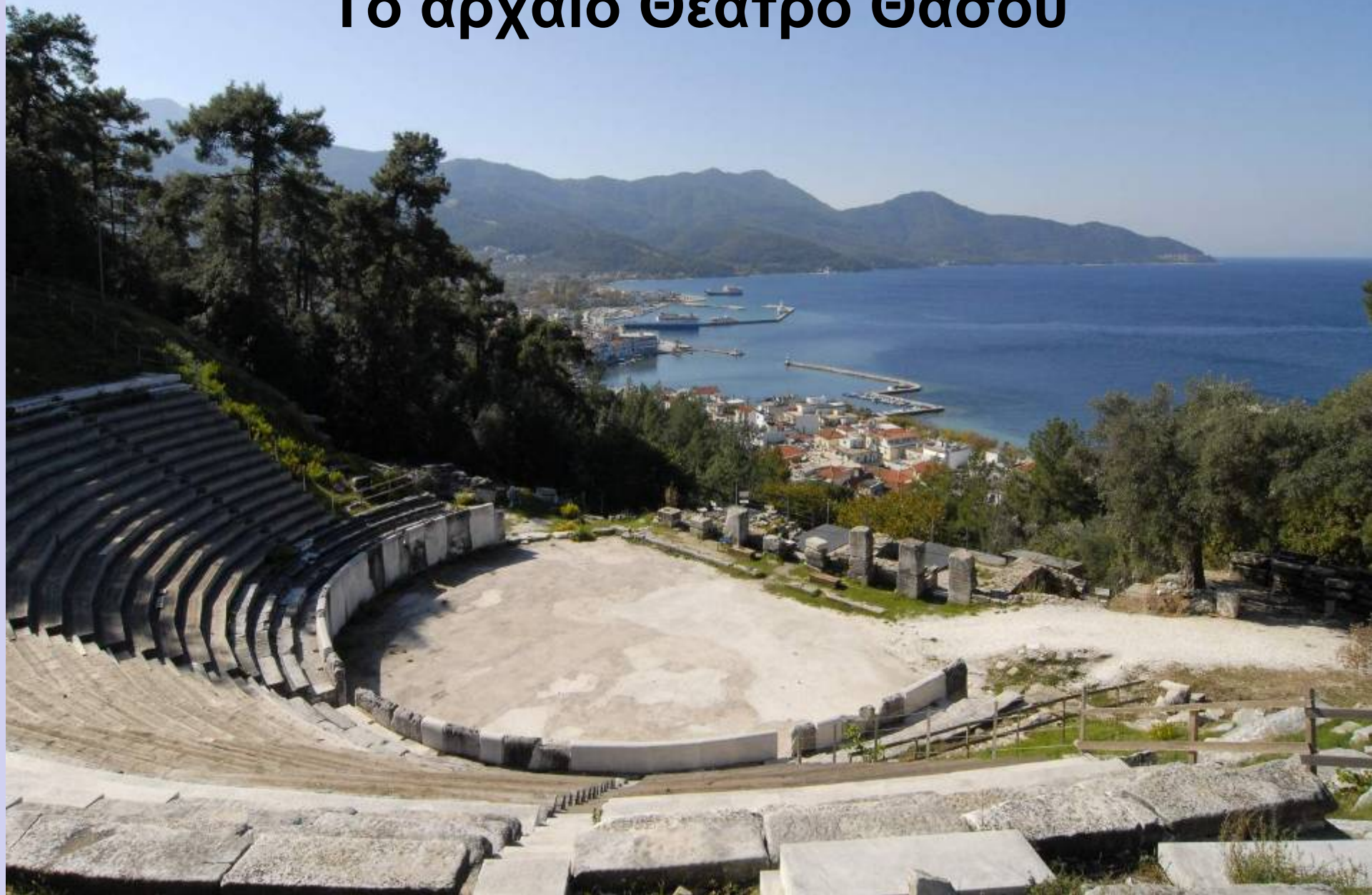
Το αρχαίο Θέατρο της Μαρώνειας

Το Αρχαίο Θέατρο των Φιλίππων

Το αρχαίο Θέατρο Θάσου

Ο τύμβος της Αμφίπολης

Η Αρχαία αγορά της Θεσσαλονίκης

Βεργίνα : Τάφος Φιλίππου Β΄

Αρχαία Πέλλα

Η Βυζαντινή και Οθωμανική περίοδος

Διδυμότειχο:
Η πρωτεύουσα
των δυο
Αυτοκρατοριών

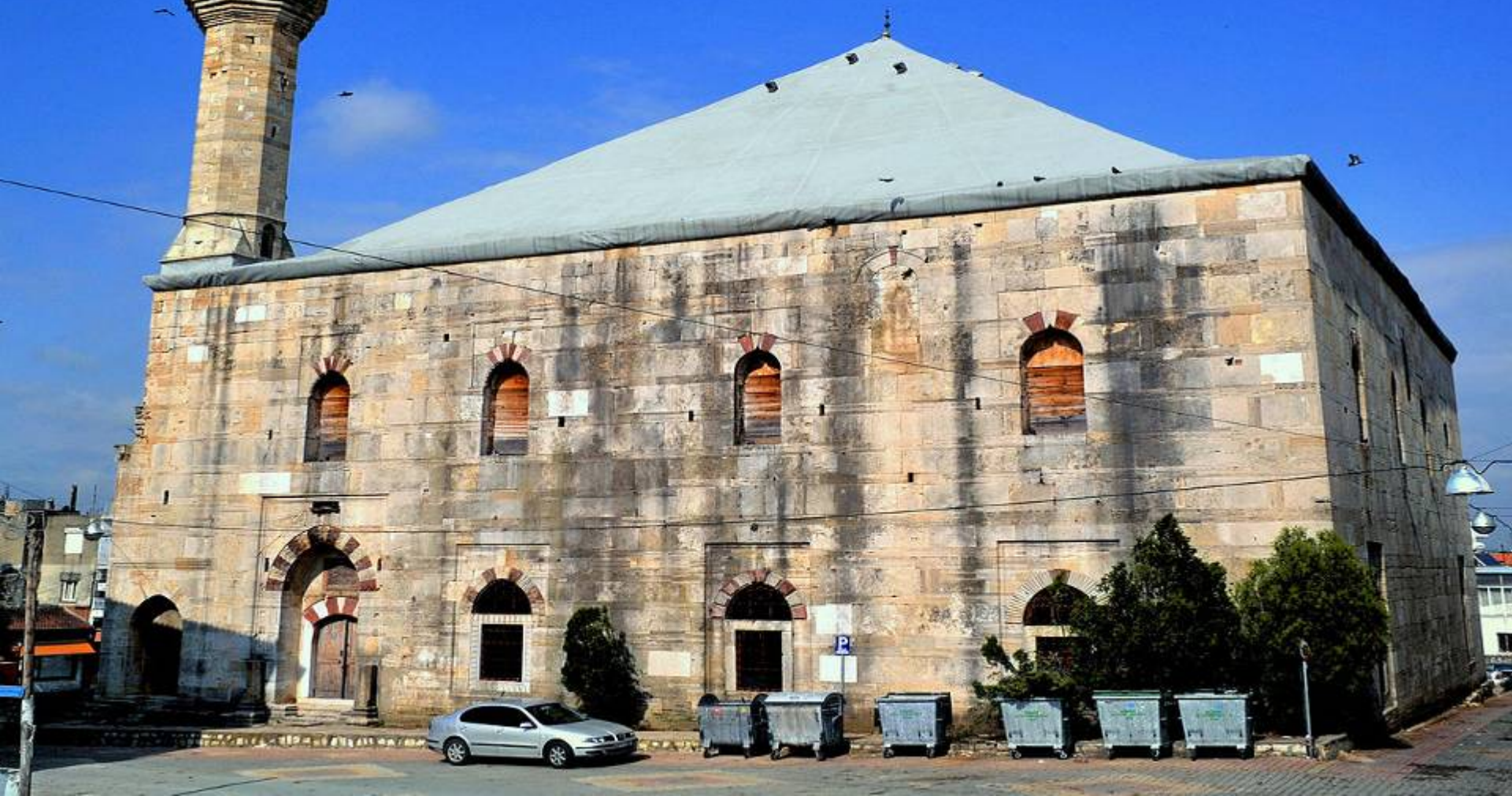
Κάστρο Πυθίου

Η Βυζαντινή Παναγία Κοσμοσώτειρα

Το Τέμενος Σουλτάνου Βαγιατζίτ στο Διδυμότειχο Το αρχαιότερο τέμενος στην Ευρώπη (1420)

Το Γενί Τζαμί της Κομοτηνής

Το σπίτι και το άγαλμα του Μωχάμετ Άλη στην Καβάλα

**Το Ιμαρέτ και το
Υδραγωγείο στην
Καβάλα (16^{ος} αι.)
έργο του
Σουλεϊμάν του
Μεγαλοπρεπούς**

Η Βυζαντινή Θεσσαλονίκη

Η Ροτόντα

Τα τείχη

Το μαυσωλείο του Γαζή Εβρενός στα Γιαννιτσά (Ιδρυτού της πόλης)

Τα νεότερα χρόνια

Αρχοντικό στο Σουφλί

Η παλιά πόλη της Ξάνθης

Η παλιά πόλη της Καβάλας (Παναγία)

Το σπίτι του Κεμάλ Ατατούρκ στη Θεσσαλονίκη

Παλιά πόλη της Έδεσσας

Παλιά πόλη της Βέροιας

Η παλιά Φλώρινα

1^η Είσοδος: Ορμένιο Η Μεσημβρία του Πόντου

2^η Είσοδος: Καστανιές Αδριανούπολη (Edirne)

Το τέμενος Selimiye

Γέφυρα στον Έβρο

3^η Είσοδος: Κήποι

Κωνσταντινούπολη (Istanbul)

Η Αγία Σοφία

Θαλάσσια διαδρομή Τροία (Τσανάκαλε)- Ίμβρος- Σαμοθράκη- Αλεξανδρούπολη

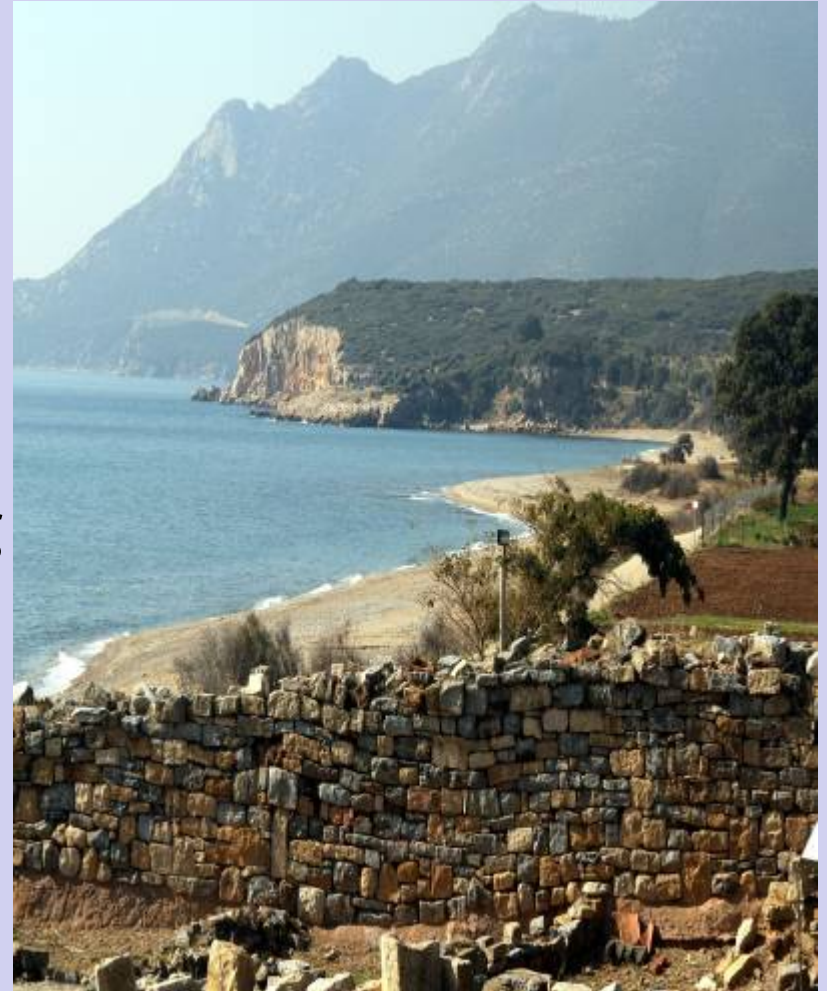
Η αρχαία Τροία

Το Τσανάκαλε

Από την Τροία στην χώρα των Κικόνων

Ο Οδυσσέας και οι σύντροφοί του έφτασαν πρώτα στη χώρα των Κικόνων, άρπαξαν ζώα και γλυκό κρασί και κάθισαν στην αμμουδιά να φάνε. Τότε όμως τους επιτέθηκαν όλοι οι Κίκονες μαζί κι έγινε άγρια μάχη. Πολλοί πολεμιστές σκοτώθηκαν κι οι άλλοι μπήκανε στα καράβια γρήγορα κι έφυγαν μέσα σε άγρια καταιγίδα (Ομήρου Οδύσσεια)

Τρεις Είσοδοι από Δυτικά

- 1. Από Ευζώνους (Δυτικά Βαλκάνια)
- 2. Από Προμαχώνα (Βουλγαρία)
- 3. Από Ηγουμενίτσα (Ιταλία)

Από Ρώμη στην Κωνσταντινούπολη
μέσω Νέας
Εγνατίας

Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση μέσω ΕΣΠΑ

Στη συνέργειες συμμετέχουν:

Περιφέρεια

«Διάζωμα» και αρχαιολόγοι

Τοπική Αυτοδιοίκηση

Τουριστικοί επαγγελματίες

Επιμελητήρια

Βιοτέχνες αναμνηστικών

Παραγωγοί τοπικών προϊόντων

Μέσα μεταφοράς

Μέσα ενημέρωσης

Εξειδίκευση δράσεων

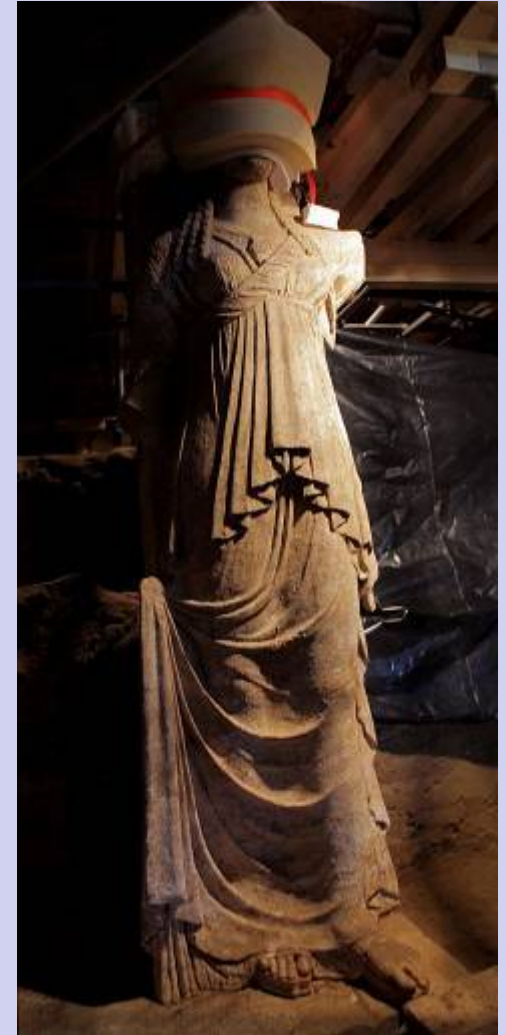
- Υποστηρικτικές υποδομές εκτός Αρχαιολ. Χώρων (Φορέας Περιφέρεια ΑΜΘ)
- Επεμβάσεις σε χώρους μνημείων (Φορέας Υπουργείο Πολιτισμού)
- Soft ενέργειες (ψηφιακές υποδομές, φυλλάδια, σύνδεση με τοπική οικονομία, δημιουργία ταυτότητας και λογότυπου διαδρομής)
- Δημιουργία φορέα διαχείρισης-Λειτουργίας

Επιλεξιμότητα

- Δράσεις για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη περιοχών με πολιτιστικούς και φυσικούς πόρους με στόχο την τουριστική αξιοποίηση
- Ο τομέας τουρισμού –πολιτισμού να καταστεί κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη της περιοχής
- Να καταστεί η Περιφέρεια ΑΜΘ «τουριστικός προορισμός αριστείας»

Η ευνοϊκή συγκυρία της Αμφίπολης

Η ευνοϊκή συγκυρία των αποκαλύψεων του τάφου της Αμφίπολης, θα αποτελέσει σπουδαίο κίνητρο για προσέλκυση επισκεπτών μέσω της διαδρομής της Εγνατίας, αλλά και ένα επί πλέον ακαταμάχητο επιχείρημα για την υλοποίηση της πρότασης.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας